

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою НУБіП України
25» квітня 2018 р., протокол № 9

ПОЛОЖЕННЯ

**про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії
в Національному університеті біоресурсів і природокористування
України**

КИЇВ – 2018

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення «Про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (стаття 44. Акредитація освітньої програми) та Закону України «Про вищу освіту» від 31.07.2014 р. №1556-VII (стаття 10. Стандарти вищої освіти, стаття 25. Акредитація освітньої програми).

1.2. Положення ґрунтується на засадах постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» та наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.06.2012 р. № 689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу», Програми розвитку Національного університету біоресурсів і природокористування України (далі – Університет) на 2015-2020 роки «Голосіївська ініціатива – 2020».

1.3. Освітня програма використовується під час :

- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін;
- формування програм навчальних дисциплін, змісту індивідуальних завдань.

1.4. Основні терміни Положення та їх визначення:

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандартам вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених в освітній програмі результатів навчання;
- досягнення заявлених в освітній програмі результатів навчання.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення навчання за освітньою програмою або окремими освітніми компонентами.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. *Спрямованість освітніх програм.* У рамках однієї спеціальності Університетом можуть реалізуватися декілька освітньо-наукових програм (далі – ОНП) за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість, обумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів, є підставою для розробки окремої ОНП.

Окрему ОНП можуть спільно реалізувати декілька факультетів, навчально-наукових інститутів (далі – ННІ) Університету та/або освітніх організацій, включаючи міжнародні.

До складу окремої ОНП входить навчальний план, а також графік навчального процесу, що враховують особливості форм навчання.

Навчання за ОНП проводиться за очною (денною, вечірньою) або заочною формами. Під час організації навчання за різними формами структура, обсяг, зміст і результати ОНП за певним рівнем вищої освіти не повинні відрізнятися між собою.

Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової ОНП або перегляду чинної.

Кожна ОНП має гаранта освітньої програми.

2.2. *Види основних освітніх програм.* За видом освітньої діяльності ОП поділяють на:

- програми вищої освіти;
- програми післядипломної освіти.

За рівнем вищої освіти ОП поділяються на:

- програми бакалаврату;
- програми магістратури;
- програми доктора філософії.

За предметом ОП можуть:

- відповідати одній спеціальності;
- бути міждисциплінарними.

За належністю (місцем реалізації) ОП можуть розділятися на:

– факультетські, які реалізуються в одному підрозділі Університету (факультеті чи ННІ);

– університетські, що реалізуються паралельно у двох і більше підрозділах Університету;

– спільні, що реалізуються Університетом спільно з іншими організаціями, у т.ч. зарубіжними. Вони можуть реалізовуватися на договірній основі. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.3. Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Портфоліо ОП. Процес розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду ОП документується в портфоліо освітньої програми – зібранні всіх матеріалів, напрацьованих проектною групою. Перелік складових портфоліо визначається гарантом ОП.

Портфоліо містить:

- освітню програму та додатки до неї;
- навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти;
- відомості за формами, передбаченими відповідними додатками до Ліцензійних умов;
- інші документи, напрацьовані проектною групою (довідки, аналітичні звіти, таблиці, опитувальні листи тощо).

2.4. Структура ОНП. До структури освітньо-наукової програми входять (додаток 1):

- профіль освітньо-наукової програми;
- перелік освітніх компонентів;
- структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
- форми атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії;
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОНП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОНП;
- навчальний план;
- робочі програми навчальних дисциплін;
- навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін;
- програми практик;
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
- оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

2.5. Характеристика складових ОНП. Профіль ОНП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі, співвідношення з тематикою наукових досліджень.

Він розробляється для полегшення розуміння ОНП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти,

роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками закладів вищої освіти, професіоналами, керівниками закладів вищої освіти, агенціям забезпечення якості, органами ліцензування й акредитації тощо.

Дані профілю ОНП є частиною інформаційного пакету Університету, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Профіль освітньо-наукової програми складається з таких елементів:

- титул;
- преамбула;
- перелік розробників;
- дата і номер протоколу засідання вченої ради Університету щодо затвердження ОНП програми;
- інформація про врахування пропозицій зацікавлених сторін;
- загальна характеристика;
- повна назва Університету та структурного підрозділу;
- рівень вищої освіти;
- освітній ступінь, що присуджується;
- назва галузі знань;
- назва спеціальності;
- офіційна назва ОНП програми;
- орієнтація програми;
- тип диплома та обсяг програми;
- опис предметної сфери;
- основний фокус програми та спеціалізації;
- форми навчання;
- освітня кваліфікація, що присвоюється;
- кваліфікація в дипломі;
- особливості та відмінності ОНП;
- акредитація;
- цикл/рівень вищої освіти;
- передумови;
- мова викладання;
- мета ОНП;
- працевлаштування та академічна права (придатність до працевлаштування, подальшого навчання);
- навчальне середовище (викладання, навчання, оцінювання);
- атестація здобувачів вищої освіти (форми атестації здобувачів вищої освіти, вимоги до заключної кваліфікаційної роботи (за наявності));
- програмні компетентності (інтегральні, загальні, фахові);
- програмні результати навчання (у когнітивній, афективній, психомоторній сферах);
- ресурсне забезпечення реалізації програми:
  - характеристика кадрового забезпечення;
  - характеристика матеріально-технічного забезпечення;
  - характеристика навчально-методичного забезпечення
  - характеристика інформаційного забезпечення;

- основні компоненти ОНП;
- академічна мобільність;
- національна кредитна мобільність;
- міжнародна кредитна мобільність;
- навчання іноземних здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- принципи та процедури забезпечення якості освіти;
- моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми;
- публічність інформації про ОНП;
- запобігання та виявлення академічного плагіату;
- вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності - повна назва професійного стандарту).

Перелік освітніх компонентів (у тому числі перелік навчальних дисциплін) відображає розподіл ОНП на окремі освітні компоненти та логічну послідовність їх вивчення, які можуть складатися з одного або кількох модулів, інших типів складових навчального курсу, навчальної та виробничої практики, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів.

Перелік включає назви навчальних дисциплін (за вибором Університету, факультету чи ННІ та здобувача вищої освіти), практик, курсових і кваліфікаційних робіт та їх обсяг у кредитах ЄКТС з розподілом за навчальними семестрами.

2.6. Матриці відповідності. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОНП (переліком навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОНП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОНП і запланованими програмними результатами.

2.7. Графік освітнього процесу та навчальний план. Університет на підставі освітньо-наукової програми за кожною спеціальністю розробляє графік освітнього процесу (додаток 2) та навчальний план (додаток 3), який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується ректором Університету.

2.7.1. Навчальний план. На підставі освітньо-наукової програми за кожною спеціальністю і спеціалізацію в Університеті розробляється **навчальний план**, який містить відомості про галузь знань, спеціальність і спеціалізацію (за наявністю), освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних

дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

Навчальний план розробляється на весь нормативний термін навчання робочими групами, до складу яких входять гарант освітньо-наукової програми, декан факультету або його заступник (директор ННІ/НДІ або їх заступники), завідувачі та провідні фахівці випускових кафедр. Розроблений навчальний план розглядається на засіданні випускової кафедри, вченій раді факультету/інституту (ННІ/НДІ), координаційній раді з питань науково-технічної діяльності та затверджується ректором Університету.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який схвалюється вченою радою Університету та затверджується ректором Університету.

Навчальний план за заочною формою навчання містить перелік дисциплін, аналогічний навчальному плану за денною формою навчання, але має меншу тривалість аудиторних занять за рахунок збільшення кількості самостійної роботи.

Розподіл дисциплін у навчальних планах. У навчальних планах підготовки докторів філософії обсяги навчальних дисциплін розподіляються так: обов'язкові, вибіркові.

Обов'язкові дисципліни – їх перелік, обсяги та форми атестації визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України в межах відповідної спеціальності та включаються в навчальний план підготовки докторів філософії у повному обсязі.

Вибіркові дисципліни – за вибором Університету та за вибором аспіранта.

Дисципліни за вибором Університету – їх перелік, форми вивчення та атестації визначає вчена рада, вони закріплюються наказом ректора Університету в розрізі спеціальностей.

Дисципліни за вибором аспірантів – 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС (їх перелік, форми вивчення (аудиторна чи самостійна) та атестації рекомендуються вченими радами факультетів (ННІ/НДІ) та затверджуються вченою радою Університету. Вони включаються до робочого навчального плану підготовки докторів філософії залежно від вибору аспірантів).

Перелік обов'язкових дисциплін навчального плану підготовки докторів філософії та вибіркові дисципліни за вибором Університету є однаковими для всіх аспірантів, що навчаються за одним навчальним планом.

2.7.3. Формування переліку вибіркових дисциплін. Наказом ректора Університету до 30 вересня кожного навчального року декани факультетів (директори ННІ/НДІ) призначають голів робочих груп із розробки переліку вибіркових дисциплін за вибором аспірантів для формування робочих навчальних планів підготовки фахівців усіх рівнів вищої освіти.

Робочі групи аналізують вхідну інформацію та забезпечення кафедр щодо можливості організації освітнього процесу високої якості.

Основними критеріями забезпечення кафедри, що спроможна забезпечити високу якість викладання вибіркової дисципліни, є:

- кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання НПП, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг);
- навчально-методичне забезпечення (навчально-методичний комплекс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації);
- матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання);
- інформаційне забезпечення;
- відгуки аспірантів про якість викладання дисциплін на кафедрах;
- результати ректорського, директорського, деканського контролю знань аспірантів.

На підставі аналізу зазначеної вище інформації формується перелік вибірових дисциплін та подається для розгляду на засіданні:

- вченої ради факультету (ННІ).

2.7.4. Навчально-методичне забезпечення. Навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін складається з навчально-методичних комплексів дисциплін, у т.ч. робочих програм навчальних дисциплін, електронних навчальних курсів, підручників та навчальних посібників, у т.ч.:

- проходження педагогічних практик;
- характеристика умов бібліотечно-інформаційного обслуговування здобувачів вищої освіти в Університеті;
- види та форми атестації здобувачів вищої освіти, що дозволяють установити відповідність засвоєних ними рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення розробляється для всіх дисциплін, передбачених навчальним планом, затверджується, оновлюється та оприлюднюється згідно з чинними нормативними актами Університету в цій сфері.

2.7.5. Документи, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу. До документів, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу, належать «Положення про організацію освітнього процесу підготовки доктора філософії в Університеті», «Положення про академічну доброчесність», «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в НУБіП України» та інші навчально-методичні документи Університету, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу.

2.7.6. Кадрове забезпечення ОНП. Цей розділ містить відомості про НПП програми й науковців, які беруть участь у реалізації ОНП. Відомості можуть надаватися у вигляді аналітичних матеріалів (сукупно за всіма НПП програми, із зазначенням відомостей про їх профільну освіту, вчені ступені й звання, наукову роботу, статус в Університеті (штатний працівник/сумісник) тощо). Також зазначаються відомості про провідних вітчизняних і зарубіжних вчених,

фахівців-практиків зі сфери виробництва й науки, які залучаються до реалізації конкретної ОНП.

2.7.7. Матеріально-технічні та фінансові умови реалізації ОНП. У цьому розділі наводяться відомості про матеріально-технічні умови й фінансові питання реалізації ОНП, включаючи наявність спеціалізованих лабораторій і кабінетів, складного обладнання, можливості та особливості проживання в гуртожитку.

2.7.8. Зв'язки з ринком праці, ключовими роботодавцями та професійними асоціаціями. У цьому розділі наводяться відомості про ключових для ОНП потенційних роботодавців, їх участь у проектуванні й реалізації ОНП, відомості про професійні сертифікати, затребувані на ринку праці в означеній професійній області, та умови їх отримання, а також інформація про дисципліни в рамках ОНП, які забезпечують отримання освітніх результатів, що можуть бути зараховані при отриманні професійних сертифікатів. Можливе розміщення історій вдалої кар'єри і/або аналітичних матеріалів про професійні траєкторії випускників ОНП.

2.7.9. Гарантії якості ОНП. У цьому розділі наводиться інформація про оцінку якості освітніх послуг ОНП: наявність державної та/або громадської (у т.ч. міжнародної) та/або професійно - громадської акредитації ОНП, наявні сертифікати і експертні висновки за підсумками експертизи якості ОНП (у т.ч. міжнародної).

1. ОБСЯГ ОСВІТНЬО – НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

3.1. Здобуття вищої освіти на кожному рівні передбачає успішне виконання особою відповідної освітньо-наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

3.2. **Доктор філософії** — це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (спеціаліста). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

3.3. Обсяг освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії складає 40 кредитів ЄКТС.

3.4. Тривалість навчання за освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії для всіх форм навчання складає 4 роки.

2. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

3.1. **Розроблення освітньої програми.** ОНП розробляється на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог

професійних стандартів у відповідній професійній галузі (за наявності останніх).

Розроблення нової ОНП містить такі етапи:

- формування проектної групи та призначення гаранта освітньо-наукової програми (I етап);
- аналіз актуальності ОНП та оцінювання достатності наявних ресурсів (II етап);
- визначення профілю ОНП (III етап);
- визначення освітнього змісту ОНП та розроблення навчального плану (IV етап);
- розроблення системи оцінювання якості ОНП з метою її вдосконалення (V етап).

3.2. I етап. Формування проектної групи та призначення гаранта освітньої програми. Нова ОНП розробляється за ініціативою керівництва Університету, факультету чи ННІ та/або ініціативної групи з числа НПП.

Розробці нової ОНП передуює порівняльний аналіз її ініціаторами аналогічних спрямувань, що діють у провідних зарубіжних і вітчизняних ЗВО – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін.

Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОНП здійснюється *проектними групами*.

Проектні групи формуються окремо за кожною ОНП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), самооцінювання або інших необхідних процедур.

Склад проектної групи ОНП затверджується наказом ректора Університету за поданням декана відповідного факультету (директора ННІ) на підставі пропозицій випускової кафедри.

При цьому має бути дотримана ліцензійна умова щодо наявності у складі проектної групи:

– для третього освітньо-наукового рівня вищої освіти – трьох осіб, що мають науковий ступінь та вчене звання, із них не менше двох докторів наук та/або професорів.

Одна й та ж сама особа може бути членом декількох проектних груп. Із метою узгодження підходів щодо розроблення ОНП рекомендується до складу проектних груп факультету чи ННІ/НДІ включати завідувачів випускових кафедр.

Для забезпечення участі в розробці, моніторингу та перегляду ОНП зацікавлених сторін доцільно включати до складу проектної групи їх представників (роботодавців, органів аспірантів, наукових керівників, професіоналів тощо) або залучати до діяльності проектної групи в інших формах.

Очолює проектну групу її керівник – гарант освітньої програми, НПП, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до ОНП спеціальністю зі стажем науково-педагогічної роботи не менше 10 років.

Гарант освітньої програми може бути керівником лише однієї ОП. Дострокове припинення роботи й призначення нового гаранта ОНП і членів проектної групи здійснюється на підставі наказу ректора Університету.

Під час розробки спільної ОНП створюється проектна група, до складу якої входять представники всіх учасників-партнерів, які беруть участь у реалізації нової спільної ОНП.

У цьому випадку проектна група повинна забезпечити облік вимог усіх сторін, які будуть забезпечувати її реалізацію, тією мірою, якою кожна зі сторін забезпечує внесок у ОНП.

Проектні групи виконують такі завдання:

- обирають вид ОНП;
- устанавлюють актуальність ОНП;
- формують профіль програми;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки докторів філософії за відповідною ОНП з урахуванням рекомендацій науково-дослідної частини, координаційної ради з питань науково-технічної діяльності, вчених рад факультетів (ННІ/НДІ);
- здійснюють аналіз відповідності ОНП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з удосконалення чинної ОНП;
- беруть участь у моніторингу ОНП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють самообстеження та самооцінювання) та періодичному перегляду ОП;
- здійснюють контроль за реалізацією ОНП науково-педагогічними працівниками та кафедрами Університету.

За запитом проектної групи відповідні служби Університету зобов'язані надати у визначений гарантом ОНП строк відомості, необхідні для розроблення ОНП.

Координацію діяльності усіх проектних груп Університету здійснює перший проректор.

3.3. II етап. Аналіз актуальності ОНП та оцінювання достатності наявних ресурсів. Аналіз актуальності ОНП полягає у встановленні суспільної потреби в ОНП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (докторами філософії, випускниками Університету, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

Проектна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОНП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОНП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Для забезпечення постійного зв'язку із зацікавленими сторонами Університетом можуть як дорадчий орган формуватися академічні (експертні)

ради за відповідними спеціальностями, до яких можуть входити представники зацікавлених сторін.

Проектна група, виходячи з прогнозованої структури ОНП, з урахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій із профільними службами Університету здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

3.4. III етап. Визначення профілю ОНП. Профіль ОНП устанавлюється проектною групою Університету. Визначення профілю полягає у визначенні мети ОНП (до двох речень), загальних та фахових програмних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОНП у кредитах ЄКТС.

Під час формулювання програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – загалом від 10 до 15 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОНП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОНП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, як правило, поділяють на три види (у предметній області):

- знання й розуміння,
- когнітивні уміння та навички,
- практичні навички.

Бажано наводити коментар до кожної компетентності. Набір фахових компетентностей має відповідати визначеному рівню ОНП.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що доктор філософії має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОНП.

У процесі формулювання програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Тюнінг.

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОНП певного рівня. Перелік програмних результатів навчання

має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Для окремих ОНП, особливо у випадку регульованих професій, поділ компетентностей на види не застосовується. Тоді це слід відзначити в описі ОНП.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства й держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;

- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими й однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяти чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;

- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;

- відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємозв'язаними освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);

- об'єктивність – сформульованими нейтрально, без зайвої амбітності та суб'єктивності;

- досяжність – реалістичними з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;

- діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;

- вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

Порядок формулювання результатів навчання (додаток 5):

- зазначити тип результату навчання (знання, навички, здатності, інші компетентності);

- за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;

- перевірити результат навчання щодо його відповідності вище зазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення.

У процесі розроблення програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення освітньо-наукової програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);

- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОНП; якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОНП, їх доцільно виділити окремо.

Формулювання програмних результатів супроводжується виробленням чітких критеріїв оцінювання результату.

Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОНП.

3.5. IV етап. Визначення змісту ОНП та розроблення навчального плану. Визначення змісту освітньо-наукової програми охоплює такі етапи:

1) складання переліку освітніх компонентів ОНП:

- вирішення питання щодо використання модульної системи в освітньо-науковій програмі;

- визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля; визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей.

2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

3) розроблення програм навчальних дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;

- здійснює структурування результатів навчання (модулів або навчальних дисциплін, інших складових навчального курсу, практик, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

При призначенні кредитів ЄКТС освітнім компонентам ОНП слід віддавати перевагу стандартизованому підходу, коли обсяг кожного компонента є стандартним або кратним (модуль) на відміну від індивідуального підходу, коли обсяг кредитів ЄКТС для освітнього компоненту є довільним і залежить від переліку та складності результатів навчання, опису прогнозованої навчальної діяльності, оцінки навантаження, обговорення викладацьким складом.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компоненту складає 3 кредити ЄКТС. Проектним групам варто запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

Варто стандартизувати освітні компоненти з метою гнучкості, мобільності, формування міждисциплінарних траєкторій навчання.

Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля (освітнього компоненту). Виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання, проектна група має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного модуля (освітнього компонента).

Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання. Проектна група має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Проектна група має перевірити розвиток

ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також з'ясувати, чи всі програмні ключові загальні та спеціальні компетентності охоплюються модулями/одинацями освітньо-наукової програми.

Проектні групи мають провести тест щодо узгодження результатів навчання та програмних компетентностей:

- узгодження програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;

- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;

- узгодження результатів вивчення модуля (навчальної дисципліни) з програмними результатами навчання (Матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньо-наукової програми);

- узгодження модульних (дисциплінарних) результатів навчання з програмними компетентностями (Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньо-наукової програми);

- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;

- узгодження методів оцінювання відповідно з модульними (дисциплінарними) та програмними результатами навчання.

Обрання освітніх технологій та розроблення навчального плану. Унесення проектною групою узгоджених результатів навчання до ОНП та відповідних навчальних дисциплін – до навчальних планів підготовки докторів філософії є обов'язковим. Відповідно до профілю ОНП та переліку її освітніх компонентів проектна група розробляє навчальний план ОНП (згідно з вимогами п. 2.7.2. цього Положення).

При цьому слід враховувати, що обсяг аудиторної роботи аспірантів установлюється в межах від 1/3 до 2/3 обсягу 1 кредиту ЄКТС (від 10 до 15 годин), решта обсягу призначається для їх самостійної роботи. Аспіранти можуть подавати пропозиції та зауваження щодо змісту навчальних планів.

Під час проектування кадрового забезпечення ОНП проектна група має узгодити свої пропозиції щодо складу НПП для викладання дисциплін, унесених у проект навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі НПП.

Розроблення програм навчальних дисциплін. Програми навчальних дисциплін за завданнями проектних груп розробляються на кафедрах факультетів (ННІ) згідно з вимогами розроблених ОНП.

Аспіранти можуть надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін.

Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вноситися зміни. Із метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, професійної спрямованості змісту навчання, попередження дублювання, урахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін розглядаються координаційною радою з питань науково-технічної діяльності Університету.

На підставі робочої програми навчальної дисципліни на поточний навчальний рік на кафедрах розробляється навчально-методичне забезпечення.

3.6. V етап. Розроблення системи оцінювання якості освітньо-наукової програми з метою її вдосконалення

За якість ОНП відповідальність несуть проектна група, а також НПП, які її реалізують. Із метою контролю за якістю ОНП та їх удосконалення проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОНП: зовнішні, внутрішні й непрямі.

Основними процедурами зовнішнього оцінювання та визнання якості ОНП є:

- сертифікація ОНП – процедура встановлення відповідності якісних характеристик ОНП певним стандартам якості організації, що сертифікує ОНП;
- міжнародна експертиза ОНП – процедура оцінювання якості ОНП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, у якій реалізується така ОНП.

Для всіх ОНП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) з точки зору роботодавців, а також затребуваних результатів навчання з точки зору випускників. Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

Основними процедурами внутрішньої оцінки якості освітньо-наукової програми є самообстеження ОНП, яке може проводитися як у рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи гаранта ОНП із метою планових процедур контролю якості.

Залежно від цілей проведення самообстеження визначаються процедури й терміни його проведення. За рішенням декана факультету (директора ННІ/НДІ) для проведення самообстеження ОНП і підготовки звіту призначається комісія (у складі 3-5 осіб із числа НПП факультету (ННІ/НДІ), що реалізує ОНП); бажано залучення до проведення самообстеження ОНП представників ключових роботодавців, докторів філософії, НПП програми і (за можливості) її випускників.

Самообстеження може проводитися проектною групою за рішенням гаранта ОНП. Результати проведеного самообстеження оформлюються у формі звіту про результати самообстеження.

Звіт про результати самообстеження ОНП готується членами комісії із самообстеження і узгоджується з усіма залученими до цієї процедури учасниками; звіт повинен містити висновки про якість ОНП і пропозиції щодо її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо внесення змін до ОНП, модернізації ОНП і/або прийняттю інших управлінських рішень.

Звіт про результати самообстеження затверджується на засіданні координаційної ради Університету.

Унесення в ОНП змін, що відносяться до компетенції вченої ради Університету, затверджується на засіданні вченої ради Університету на підставі рекомендацій, наданих гарантом ОНП.

3. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

4.1. **Затвердження ОНП.** Усі нові ОНП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- проектною групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової кафедри;
- випусковою кафедрою (спільним засіданням випускових кафедр), позитивне рішення якої (яких) є підставою для передачі матеріалів декану факультету (директору ННІ/НДІ);
- деканом факультету (директором ННІ/НДІ), який здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідності ОНП Ліцензійним умовам. Позитивне рішення декана відповідного факультету (директора ННІ/НДІ) є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради факультету (ННІ/НДІ);
- вченою радою факультету (ННІ/НДІ), позитивне рішення якої є підставою для розгляду ОНП координаційною радою з питань науково-технічної діяльності та першим проректором;
- вченою радою Університету.

Перелік документів, необхідних для відкриття освітньо-наукової програми:

- **копія наказу ректора Університету про затвердження складу проектної групи;**
- **освітньо-наукова програма (додаток 1);**
- **графік навчального процесу;**
- **навчальний план підготовки докторів філософії;**
- **протокол засідання вченої ради факультету (ННІ);**
- **зовнішня рецензія провідного роботодавця галузі.**

За результатами розгляду освітньо-наукової програми вчена рада Університету може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову в затвердженні.

Навчальний план підготовки доктора філософії затверджується рішенням вченої ради Університету. Підпис ректора (першого проректора) скріплюється печаткою Університету.

4.2. **Відкриття ОНП та набір аспірантів.** Набір здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на навчання за ОНП здійснюється відділом аспірантури Університету, згідно з Правилами прийому до Університету.

Якщо на освітньо-наукову програму не здійснено набір здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, то проектна група може надалі:

- відмовитися від її реалізації в порядку, установленому п. 5.4 цього Положення;

- провести вдосконалення ОНП із метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, надати матеріали вдосконалення вченій раді Університету.

У разі схвалення проведеного вдосконалення вченою радою Університету набір здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на навчання за вдосконаленою ОНП здійснюється відділом аспірантури Університету в наступному календарному році.

4.3. Закриття ОНП. Освітньо-наукова програма може бути вилучена з переліку ОНП, що реалізуються в Університеті, за таких умов:

- з ініціативи факультету (ННІ/НДІ), координаційної ради з питань науково-технічної діяльності при їх відмові від реалізації ОНП;

- з ініціативи Університету (за поданням відділу аспірантури) у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на навчання за ОНП протягом 2 років;

- у разі переформатування ОНП. У цьому випадку об'єднана або роз'єднана ОНП розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими ОНП, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на останньому курсі (році) ОНП вилучається з переліку ОНП, що реалізуються в Університеті;

- з ініціативи Університету (за поданням факультету (ННІ/НДІ), координаційної ради з питань науково-технічної діяльності), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньо-наукової програми отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньо-наукової програми з числа ОНП, що реалізуються в Університеті, приймає вчена рада Університету.

5. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬО - НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Порядок реалізації освітньо-наукової програми. Порядок реалізації освітньо-наукової програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу підготовки доктора філософії в НУБіП України. Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік науково-дослідною частиною, деканатом факультету (дирекцією ННІ/НДІ), разом із випусковою кафедрою (-ми) складається робочий навчальний план за кожною ОНП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОНП та зміст варіативної частини (блоку дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти).

5.2. Управління освітньо-науковою програмою. Управління освітньо-науковою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОНП здійснює деканат відповідного факультету (дирекція ННІ), на якому вона реалізується. У разі, якщо ОНП

реалізується більш ніж одним факультетом (ННІ), адміністративне управління закріплюється за одним з них.

До функцій адміністративного управління ОНП відносяться:

- організація та управління матеріально-технічним і інфраструктурним забезпеченням;

- інформаційне та навчально-методичне забезпечення щодо надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів факультету (ННІ),

- профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;

- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;

- рекомендації щодо складу екзаменаційних комісій;

- координація забезпечення якості освітньо-наукової програми, що реалізується на факультеті (ННІ);

- організація проведення самообстеження освітньо-наукової програми.

Академічне управління освітньо-науковою програмою здійснює гарант ОНП.

Завданнями академічного управління ОНП є:

- 1) організація колегіального розроблення ОНП (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін (модулів), науково-дослідних семінарів, практик, підсумкових державних випробувань тощо, оціночних засобів);

- 2) здійснення контролю за якістю роботи НПП, які забезпечують реалізацію ОНП;

- 3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОНП;

- 4) взаємодія з науково-дослідними підрозділами Університету з питань проектної, дослідницької роботи, практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії;

- 5) виявлення здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, схильних до академічної кар'єри, і організація роботи з ними;

- 6) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОНП і якості підготовки докторів філософії;

- 7) підготовка освітньо-наукової програми до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію, сертифікацію, експертизу).

5.3. Моніторинг освітньо-наукової програми програми. Моніторинг освітньо-наукової програми здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними. Моніторинг здійснюється, як правило, проектною групою. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: НПП, професіонали-практики, аспіранти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами. Проектна група має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП про мету моніторингу та спосіб

його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

Моніторинг може проводитися в різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників із метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОНП на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів. Систему обов'язкових методів і засобів моніторингу визначає координаційна рада з питань науково-технічної діяльності Університету за поданням проектних груп.

Анкета освітньо-наукової програми складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньо-наукової програми використовується дворівнева шкала:

- висока якість – ОНП має високий рівень досягнення результатів;
- неналежна якість – ОНП має серйозні недоліки.

5.4. Основні критерії забезпечення якості освітньо-наукових програм.

Вимоги до освітньо-наукової програми та результатів навчання:

- реалізується відповідно до плану розвитку та Статуту Університету;
- сприяє виконанню місії та досягнення цілей Університету;
- урахує потреби ринку праці та цільової групи (вступники, батьки, роботодавці);
- орієнтована на конкретну професію;
- назва узгоджується із змістом;
- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи докторів філософії та практики, сприяють досягненню цілей ОНП;
- цілі і результати навчання за ОНП мають бути сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання знань і навичок випускників, які навчалися за цією програмою;
- цілі і результати навчання за ОНП мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного рівня вищої освіти;
- цілі і результати навчання за ОНП мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу;
- за наявності професійного стандарту, цілі та результати навчання мають враховувати необхідність набуття та застосування знань і навичок, зазначених у стандарті;
- практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами вищої освіти ефективних методів роботи;
- організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;
- доктору філософії має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво в робочому середовищі.

5.5. Розвиток освітньо-наукової програми та вимоги до НПП, які її реалізують. Вимоги до розвитку ОНП та НПП, які її реалізують:

- розвиток є неперервним процесом;
- до розвитку залучені доктори філософії і роботодавці;
- НПП, які реалізують освітньо-наукову програму, ознайомлені з її цілями та своєю роллю в їх досягненні;
- для усунення недоліків складається та реалізується відповідний план дій;
- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;
- кваліфікація НПП, які реалізують ОНП, відповідає вимогам, установленим законодавством;
- НПП, які реалізують ОНП, мають відповідний рівень викладацької компетентності;
- НПП, які реалізують ОНП, беруть участь у наукових дослідженнях і розробках;
- НПП, які реалізують ОНП, співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Університету;
- система розвитку персоналу є ефективною: НПП, які реалізують ОНП, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні інтерв'ю (анкетування) та/або застосовуються інші методи розвитку персоналу;
- запрошені НПП (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) залучені до викладання в межах ОНП;
- НПП, які реалізують ОНП, регулярно використовують у подальшому свої знання та навички поза Університетом та беруть участь у конференціях, форумах, симпозіумах, семінарах;
- кількість штатних НПП визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості аспірантів та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;
- склад НПП, які реалізують ОНП, за віком і відсотком молодих НПП забезпечує стійкість викладання в Університеті;
- вимоги для вступу на навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;
- система консультування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;
- здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії беруть участь у програмах міжнародної мобільності;
- відсоток здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, які беруть участь у академічній мобільності є стійким або зростає;
- здобувачі вищої освіти залучені у процес прийняття рішень на різних інституційних рівнях;

Навчальне середовище Університету:

- включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, тренінгові аудиторії, лабораторії, кімнати для самостійної роботи та відпочинку здобувачів вищої освіти тощо);
- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад здобувачів вищої освіти;
- обладнане відповідно до сучасних вимог (відео-проектори, Інтернет тощо).

5.6. Перегляд освітньо-наукових програм. Перегляд освітньо-наукових програм із метою їх удосконалення здійснюється через оновлення або модернізацію. Освітньо-наукова програма може щорічно оновлюватися в частині всіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення ОНП можуть бути:

- ініціатива і пропозиції гаранта ОНП та/або академічної ради і/або НПП, які її реалізують;
- результати оцінювання якості;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації ОНП.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОНП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик і т.п.).

Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за освітньо-науковою програмою).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;
- затвердження нових стандартів вищої освіти;
- унесення змін до циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки (за рішенням Міністерства освіти і науки України або вченої ради Університету);
- унесення змін до дисциплін циклу самостійного вибору здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (за рішенням вченої ради Університету).

Модернізація освітньо-наукової програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів. Зміна виду освітньо-наукової програми також відноситься до вдосконалення.

Модернізація ОНП може проводитися з:

- ініціативи науково-дослідної частини, факультету (ННІ/НДІ) у разі незадовільних висновків про її якість у результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- ініціативи гаранта освітньо-наукової програми за відсутності набору вступників на навчання;

- ініціативи проектної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, у яких реалізується ОНП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОНП;

До модернізації освітньо-наукових програм бажано залучати представників роботодавців, зовнішніх експертів (як з професійної спільноти Університету, так і незалежних). Модернізована освітньо-наукова програма разом з обґрунтуванням унесених до неї змін має пройти затвердження в установленому порядку.

Повторне затвердження освітньо-наукових програм відбувається з ініціативи проектної групи або факультету (ННІ/НДІ), що реалізує ОНП, у разі її значного оновлення та науково-дослідної частини. Значним вважається оновлення складу ОНП (складу дисциплін, практик та їх обсягу в кредитах ЄКТС) більше, ніж на 50 %.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Відомості про освітньо-наукові програми розміщуються на сайті аспірантури в розділі «Наукова та інноваційна діяльність» та сайті відповідної кафедри.

Відповідальними за формування і зберігання паперових версій портфоліо ОНП є її гарант та декан факультету (директор ННІ/НДІ).

Відповідальними за повноту та своєчасність розміщення інформації про освітньо-наукову програму на сайті є співробітники деканату (дирекції ННІ/НДІ), призначені на цю роботу деканом факультету (директором ННІ/НДІ).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № _____
від " _____ " _____ 2018 р.

засідання вченої ради НУБіП України

Ректор _____ С. Ніколаєнко

Освітня програма вводиться в дію

з _____ 20__ р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«Назва ОНП»

Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю № Назва

галузі знань № Назва

Кваліфікація: Назва кваліфікації

Київ – 20__

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

Перший проректор _____ **ПІБ**

Завідувач ідділу аспірантури _____ **ПІБ**

Декан факультету (директор ННІ) _____ **ПІБ**

Гарант програми _____ **ПІБ**

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проектною групою у складі:

1. ...
2. ...
3. ...

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

- 1.
- 2.
- 3.

1. Профіль освітньо-наукової програми зі спеціальності

№ _____ «Назва»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми Якщо за результатами успішного виконання ОП вищий навчальний заклад освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(і), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння.
Офіційна назва освітньої програми	
Тип диплому та обсяг освітньої програми	
Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: - назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; - країна, де ця організація розташована; - період акредитації
Цикл/рівень	Приклад: НРК України – 9 рівень, FQ -EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП.
Мова(и) викладання	
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти.
2 – Мета освітньої програми	
Чітке та коротке формулювання (в одному – двох реченнях)	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова (для доктора філософії)

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності
Особливості програми	Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо. Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України "Про вищу освіту" в контексті академічної автономії
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП) Можливості професійної сертифікації
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні.
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
Оцінювання	Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.
Загальні компетентності (ЗК)	Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тюнінг. Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені вищим навчальним закладом Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8-12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тюнінг.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти QAA тощо)</p> <p>Виділяються:</p> <p>компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті,</p> <p>- компетентності, визначені ЗВО.</p> <p>Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей</p>
---	--

7 - Програмні результати навчання

	<p>Виділяються:</p> <p>- програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15–20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом.</p> <p>- програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (як правило, не більше 5).</p> <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із врахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p>Якщо вищий навчальний заклад вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому):</p> <p>Знання та розуміння, Застосування знань та розумінь. Формування суджень.</p>
--	---

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.
Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення

9 - Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ K1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян.

2.Перелік компонент освітньо- наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового оцінювання
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1.			
ОК 2.			
ОК3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОП 1			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
ВБ 2.3.			
...			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

1 Згідно із Законом України “Про вищу освіту” аспіранти мають право на “вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу”.

Вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін. Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

2.2. Структурно-логічна схема

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графіка.

1. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності № _____ "Назва" проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з _____ за спеціалізацією _____.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК1			•	•				•
ЗК2	•			•	•	•	•	•
ЗК3	•	•				•		
...								
ФК 1	•		•		•		•	•
ФК 2	•	•		•	•	•	•	•
ФК3	•	•		•	•	•	•	•

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ПРН 1	•	•	•	•	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	•	•	•	•	•
...	•	•		•		•		•
ПРН к	•			•		•		•

